

Kansalaisaloitteen otsikko

Monikielinen Suomi - ruotsi valinnaiseksi

Aloitteen päiväys

4.4.2016

Aloitteen muoto

Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä

Aloitteen sisältö

Vaadimme pakollisen ruotsin kielen opiskelun muuttamista valinnaiseksi kaikilla kouluasteilla: peruskoulussa, ammattikoulussa, lukiossa, ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa. Ruotsinkielisillä valinnan vapaus koskisi suomea. Julkisen vallan tulee ryhtyä valmistelemaan vaatimuksen mukaista lainsäädäntöä, muita tarpeellisia säädöksiä ja opetussuunnitelmia.

Perustelut

Tiivistelmä

Perustuslaki ja kielilaki eivät määrää pakollisuutta

Vuodesta 1919 lähtien perustuslaissa ollut maininta kansalliskielistä ei sisällä velvoitetta osata toista kotimaista kieltä. Vuosina 1919-1969 vain murto-osa suomenkielisistä opiskeli ruotsia, eikä se loukannut perustuslakia tai ruotsin kansalliskieliasemaa.

Ruotsia tarvitaan Suomessa suhteellisen vähän

Ruotsin kielen käytettävyys on vähäistä, koska ruotsinkielisiä on vain 5,3 % väestöstä. Käytettävyyttä vähentää myös se, että useimmat ruotsinkieliset osaavat erinomaisesti suomea.

Ruotsin osaamisen ja yleissivistyksen joustava suhde

Yleissivistys voidaan määritellä eri tavoin. Ruotsin osaamista ei tarvitse pitää ehdottomasti ja ilman poikkeuksia jokaisen suomalaisen yleissivistykseen kuuluvana. Ruotsin kielen opiskelu sivistää siinä, missä venäjän, ranskan tai saksan opiskelukin. Asiantuntijat eivät pitäneet ruotsin osaamista yleissivistyksenä, kun peruskoulua valmisteltiin 1960-luvulla. Miksi tilanne olisi toinen nyt, kun Suomi on paljon kansainvälisempi ja avoimempi joka ilmansuuntaan?

Kieltenopetuksen uudistaminen

Maamme kansainvälistyminen ja kilpailukyvyn ylläpitäminen edellyttävät suomalaisilta riittävän monipuolista kielitaitoa. Käytettävissä olevilla ja rajallisilla opetusresursseilla on tuotettava kielitaitoa, joka aidosti hyödyttää kansalaisia, elinkeinoelämää ja koko yhteiskuntaa.

Elinkeinoelämä luo paineita kielten osaamiselle esimerkiksi ulkomaankaupan kautta. Suomen suurimmat kauppakumppanit ovat Saksa, Ruotsi ja Venäjä. Näistä Saksa on suurin vienti- ja tuontimaa [1]. Kaupankäynnin ja suhteiden hoitamisen kannalta ruotsia osaavia on Suomessa paljon. Suomella ei ole vastaavaa kieliresurssia ajatellen suhteita muihin merkittäviin eurooppalaisiin ja Euroopan ulkopuolisiin kauppakumppaneihin. Muiden kielten osaajien määrä tulee turvata kieltenopetuksen keinoin. Tämä voi tapahtua vain puuttamalla osaamistarpeeseen nähden ylimitoitettuun ruotsin opetukseen. Niin kauan kun ruotsi vie toisen vieraan kielen paikan

oppilaiden lukujärjestyksessä, muita kieliä kuin ruotsia ja englantia opiskellaan liian vähän.

Lisää joustavuutta opintoihin

Mikäli ruotsin opiskelu muutetaan valinnaiseksi, olisi suositeltavaa, että opiskelija käyttäisi vapautuvan ajan haluamansa kielen opiskeluun. Isojen maailmankielten osaajille on tarjolla erinomaisia jatko-opinto- ja työmahdollisuuksia kotimaassa ja ulkomailla.

Mikäli kahden vieraan kielen opiskelua ei pidetä tarkoituksenmukaisena, voisi oppilas ruotsin sijasta käyttää enemmän tunteja englannin opiskeluun. On syytä muistaa, että hyvällä englannilla pärjää Pohjoismaissakin paremmin kuin huonolla ruotsilla. Osalle nuorista lisäpanostus myös äidinkieleen olisi oppimistulosten valossa perusteltua.

Ruotsin pakollisuus haittaa tasa-arvoa

Ruotsin kielen heikosta käytettävyydestä seuraa, että suomenkielisten on vaikea nähdä perusteita ruotsin opiskelulle. Ruotsinkielisten on sen sijaan helppo motivoitua suomen opiskeluun, koska he asuvat Suomessa. Ruotsin opiskelu suomenkieliselle on siis kokonaan eri asia kuin suomen opiskelu ruotsinkieliselle. Tämä selittää sitä, miksi suomenkielisten oppimistulokset ruotsissa ovat heikompia kuin ruotsinkielisten suomessa.

On kohtuutonta vaatia vanhempia, lapsia ja nuoria panostamaan oppiaineeseen, jonka hyötyjä he eivät näe ja jota yleissivistys ei vaadi. Perheillä on erilaiset edellytykset vastata tähän vaatimukseen.

Pienen vähemmistökielen pakollisuus on kansainvälisesti poikkeuksellista

Suomi on poikkeuksellinen maa koko väestöä koskevien kielitaitovaatimusten suhteen. Missään muussa maassa ei ole säädetty enemmistölle pakolliseksi maailmalla suhteellisen vähän puhuttua, hyvin pienen vähemmistön kieltä. Esimerkiksi Sveitsissä pakollinen vieras kieli päätetään alueellisesti. Lisäksi Sveitsissä puhutut kielet (ranska, saksa ja italia) ovat kymmenen kertaa puhutumpia kuin ruotsi. Belgiassa ranska on pakollinen kieli hollanninkielisellä alueella, mutta ranskaa puhuu noin 40 % maan väestöstä. Belgian kieliväestöt ovat siis lähes tasapainossa.

Ruotsinkielisten viranomais- ja hyvinvointipalveluiden turvaaminen

Ruotsinkielisistä palveluista voidaan huolehtia ilman kaikkia suomalaisia velvoittavia ruotsin kielen opintoja. Tähän on kolme syytä. Ensiksi, vapaaehtoista kiinnostusta ruotsin opiskeluun on runsaasti, kuten tuore Åbo Akademin tutkimus osoittaa [2]. Toiseksi, erikoistumista ruotsinkielisiin palveluihin tapahtuu luontevasti, kun asiakas saa valita tuottajan sosiaali- ja terveystalveissa. Kolmanneksi, sähköiset palvelut ovat nykypäivää Suomessa. Niiden määrä kasvaa ja monipuolistuu koko ajan, myös ruotsinkielisten palvelujen kohdalla.

Kansalaisten tahto

Tutkimuksen mukaan 74 % suomenkielisistä kannattaa ruotsin valinnaisuutta [2].